

Museet Midt IKS

Sikringsplan samling 2024-29

INTRODUKSJON

Museet Midt IKS (MMI) skal ha planer som dekker alle sider av samlingsforvaltningen. MMI skal ha vedtatte planer for hele museet som dekker:

- Innsamling
- Registrering, digitalisering og tilgjengeliggjøring
- Bevaring og sikring
- Beredskap

Denne planen tar for seg bevaring og sikring av MMIs gjenstandssamlinger. Museet har en egen sikringsplan for bygningene.

Sikringsplanen har til hensikt å strukturere MMIs arbeid med samlingene, med fokus på bevaring og sikring.

Del 1 tar for seg inntak og konserveringspraksis.

Del 2 tar for seg oppbevaring av samlingene i magasiner og utstillinger.

Del 3 tar for seg sikringsgjennomgangen.

Planen spesifiserer følgende mål:

- Museet skal ha en helhetlig samlingsforvaltning som sikrer trygg ivaretagelse
- Utvikle metoden slik at sikringsgjennomgangen gir et bedre sammenligningsgrunnlag, for å kunne sette inn mer målrettede tiltak
- Kartlegging av sikring og representativitet av museumsgjenstander i utstillinger
- Følge opp resultatet fra magasinkartleggingsprosjektet, og lage en tiltaksplan

Kystmuseet Norveg:
Magasin, Borgstua.
Foto: Maurice Ortega.

DEL 1: INNTAK OG FOREBYGGENDE KONSERVERING

MMI har opprettet en Samlingsseksjon som har overordnet ansvar for utvikling av samlingene, herunder innsamling. Samlingsseksjonen fungerer som museets inntaks- og avhendingskomite.

Samlingsutviklingsplanen tar for seg innsamlingspraksis, ved inntakskomiteens organisering og mandat, samt kartleggings og innsamlingsområder i MMI. De avdelingsvise innsamlingsplanene inngår også i samlingsutviklingsplanen.

Inntaksprosedyrer

Samlingsseksjonen vurderer inntak og avhending ved hjelp av rutiner og kriterier, inkludert faglig forankring, utvikling, relevans og proveniens/historikk, bevaring- og magasineringsaspekt, kostnad, etikk, juridisk avklaring og risikovurdering.

Standard på lokaler for mottak og preparering

Per i dag har ingen av avdelingene tilfredsstillende lokaler for mottak og preparering, så etablering av disse vil være et viktig tiltak. Tilfredsstillende lokaler vil være lokaler som er adskilt fra samlingene, og som ikke har andre funksjoner. Dette er for å unngå risiko for spredning av potensielle skadedyr og skadeinsekter, samt unngå at mottatt gjenstander blir skadet på grunn av annen aktivitet i lokalet. Sårbare gjenstander, som tekstiler, kunst, foto og arkivalier bør ha mottakslokaler som har egnete forhold med tanke på lys og temperatur.

Sagbruksmuseet: Høvelstålsamling, høvelrommet i Saghuset. Foto: Maurice Ortega.

Forebyggende konservering

MMI mangler kompetanse innen gjenstandskonservering, og må bruke eksterne aktører for å få gjennomført konservering.

Forebyggende konservering handler om gode bevaringsforhold som vil forebygge eller bremse nedbrytningen av materialet, i utstilling, i magasin og ved transport. Det handler også om etableringen av gode håndteringsrutiner som vil beskytte objekter fra slitasje, skader og annen negativ påvirkning.

Magasinerte gjenstander skal beskyttes mot støv, lys og andre negative påvirkninger. Noen gjenstander er for store for å emballeres, mens andre gjenstander er så ustabile at de må emballeres. Alle museumsobjekter skal merkes. Merkingen kan være direkte eller indirekte, det er viktig at merkingen ikke skader objektet eller andre objekt over tid. Om objektet er emballert skal denne også merkes.

Det vil etableres rutiner for forebyggende konservering av gjenstandene, og ikke bare ved inntak av nye gjenstander. Rutinemessig gjennomgang av samlingene må dokumenteres i Primus.

I sammenheng med MMIs overordnede samlingsforvaltningsfokus, der utvalgte tema vil være førende for registrering, digitalisering og tilgjengeliggjøring, vil konservering også bli en del av dette.

MMI skal etablere forebyggende konserveringskasser for ulike typer gjenstander.

DEL 2: OPPBEVARING AV SAMLINGENE I MAGASINER OG UTSTILLINGER

Det er viktig at gjenstandssamlingene har gode oppbevaringsforhold, uavhengig om de er oppbevart i nærmagasin, eksternmagasin eller i utstillinger. En forutsetning for å kunne ta gode beslutninger om oppbevaringstiltak er klimamålinger, og deling av disse slik at museet effektivt kan prioritere tiltak. Kunstmuseet fører en kontinuerlig klimalogg, mens de andre avdelingene gjennomfører dette ved stikkprøver. Alle magasin, og på sikt utstillinger med museumsgjenstander, skal føre kontinuerlig klimalogg.

Gjenstander i magasin

Museet har ulike type magasiner som klimakontrollerte magasin, tilpassede rom i kulturhistoriske bygg på museumsområdet, samt et par eksterne lager i form av låver som er leid. Namdalsmuseet har i tillegg et lager på Sagbruksmuseet.

Følgende tall baserer seg på avdelingenes egen vurdering, og er dermed vanskelig å sammenligne. Endret metode for neste gjennomgang er beskrevet i del 3 i denne planen.

Museet har til sammen 26 magasin, hvor 14 er i moderne eller rehabiliterte bygg, to er i låver, en er i et uthus, og resten er i kulturhistoriske bygninger. Seks av museets magasiner er klimakontrollert.

Våre kulturhistoriske gjenstander oppbevares i ulike magasin, hvor 11% er oppbevart under svært gode forhold, 71% under tilfredsstillende forhold, 15% under ikke tilfredsstillende forhold, og 3% under dårlige forhold.

Våre fotografier er oppbevart 72% under svært gode forhold og 28% under tilfredsstillende forhold.

Våre båter er oppbevart 12% under svært gode forhold, 83% under tilfredsstillende forhold, og 5% under ikke tilfredsstillende forhold.

Museet skal gjennomføre målinger av relativ luftfuktighet, temperatur og lys ved alle magasiner.

Gjenstander i utstillinger

Gjenstandene er en sentral del av formidlingen, og det er et mål at museet skal ha gjenstander tilgjengelig som publikum kan berøre. For å sikre gjenstandene best mulig, må det kartlegges hvilke gjenstander som er aktuelle, og hvordan man best kan ivareta formidlernes behov ved bruk av for eksempel rekvisitter.

Museet har gjennomført en magasinkartlegging, og har som mål å gjennomføre en tilsvarende kartlegging av gjenstander i utstillingslokaler innen 2025. Kartleggingen vil både se på sikring og representativitet, med mål om å identifisere behov for sikringstiltak og innsamling.

DEL 3: SIKRING

Denne planen tar kun for seg sikring av gjenstandsamlingene, men personsikkerhet kommer alltid først. I MMIs beredskapsplan (under utvikling) beskrives risiko, prosedyrer og oppfølging helhetlig. MMI og hver avdeling har egne HMS-rutiner som innebærer årlig kartlegging av risiko og tiltak, og kvartalsvis vernerunder.

Metode

Sikringsgjennomgangen i 2023 vurderte 50 bygg og rom, og tok for seg både magasinerte og utstilte gjenstander.

Sikringsgjennomgangen ble utført av hver avdeling med en felles mal. I etterkant at gjennomgangen er det tydelig at de ulike personene har forskjellige oppfatninger av hva som tilfredsstillende tiltak. Det er også ulik oppfatning av hva som er relevante tiltak. Ved neste gjennomgang i 2025 vil museet opprette en gruppe som i felleskap vil gjennomføre kartleggingen, for å sikre et likt sammenligningsgrunnlag, sikre mer målrettede tiltak, og øke intern kompetanse innen samlingsforvaltning.

Trøndelag fylkeskommune gjennomførte via MiST en helhetlig magasinkartlegging ved de fire konsoliderte musene i regionen i 2022/23. Rapporten «Frå uthus til magasin: oppbevaringsforhold ved musea i Trøndelag» presenterer tre forslag til veien videre i Trøndelag:

- Tilleggsundersøkelse med utvidet kompetanse i arbeidsgruppe
- Videre arbeid med fellesmagasin og felles samlingsforvaltning
- Helhetlig samlingsutvikling

For Museet Midt vil det være naturlig å ha spesielt fokus på helhetlig samlingsutvikling, da dette er et arbeid man allerede har begynt å jobbe med. Et fellesmagasin vil være positivt for museet, spesielt med tanke på tilgang til gjenstandskonserveringskompetanse. Men de antatt økte kostnadene knyttet til dette være utfordrende, da museet per i dag har lave leiekostnader tilknyttet magasinlokaler. Museet har derfor som mål å **følge opp resultatet fra magasinkartleggingsprosjektet, og lage en tiltaksplan.**

Distriktsseksjonens arbeid med sikringsplaner

Distriktsseksjonen har en rådgivende og veiledende funksjon, og bistår de ni kommunene som er minoritetseiere i Museet Midt, lag og frivillige i Namdalen innen museums- og kulturarvområdet. Kommunene har fortsatt eier- og forvaltningsansvar for sine museumsanlegg.

Seksjonen har utarbeidet sikringsplaner for alle museumsanleggene i distriktet. Tiltaksplanene følges opp i tett samarbeid med kommunene. Alle anlegg bortsett fra ett, er kommunalt eid, og det er derfor kommunen som har ansvar for sikring av personer, bygg og gjenstander. Et viktig tiltak for seksjonen er å få museumsanleggene inkludert i kommunens eksisterende rutiner for brannvern.

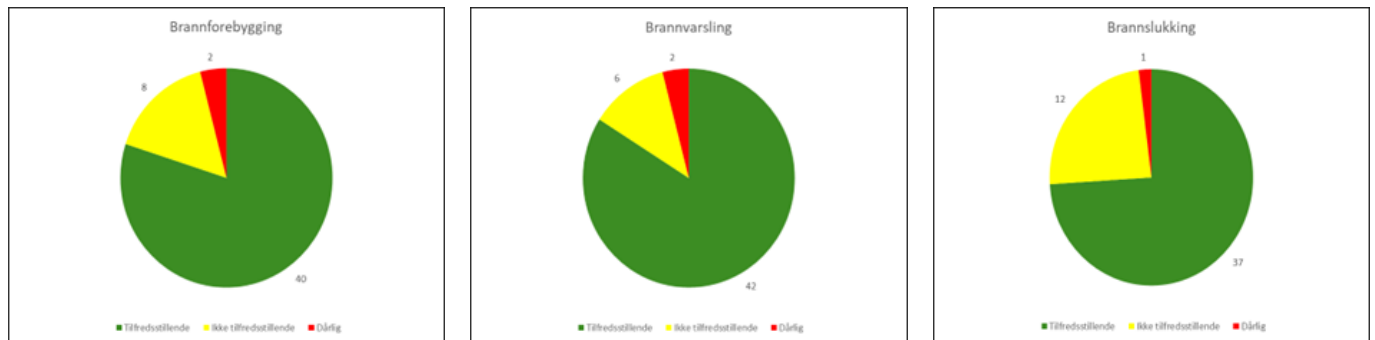
Distriktsseksjonen:

Samlingsgjennomgang og rengjøring av lokaler ved Flatanger bygdemuseum, med distriktskonservatorene Stine Bjørntvedt og Therese Danielsen.

BRANNVERN

Brann er den største risikoen for museets samlinger. Museet har generelt sett gode rutiner brannforebygging, brannvarsling og brannslukking, som for eksempel oppkobling til den lokale brannvaksentralen.

De byggene som er vurdert dårlig er eksterne lager, og museet vil gjennomgå gjenstandsmassen i disse for mulig avhending og vurdere alternative lagringsmuligheter for de gjenstandene som bør bevares bedre. Kategorien «ikke tilfredsstillende» er bygg/rom i kulturhistoriske bygg. Museet skal komprimere og forbedre nærmagasinene, ved å rendyrke magasinrom og sikre disse.

TYVERI

Tre av museet avdelinger har tyverialarm i noen av bygningene, samt video-overvåkning noen steder. Ellers er bygningene låst, med system for nøkkeloppbevaring. Museet vil revidere rutiner for å sjekke tilstand på tyverisikring.

Avdelingene har ulik oppfatning av hva god sikring av dører og vinduer er, spesielt i forhold til kulturhistoriske bygg. Museet vil avklare hva tilfredsstillende sikring av dører og vinduer innebærer.

KLIMA

Innen klima tar sikringsgjennomgangen for seg lys, temperatur og relativ luftfuktighet, samt skadedyr og biologisk angrep.

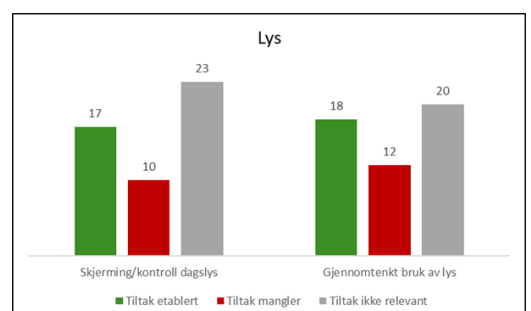
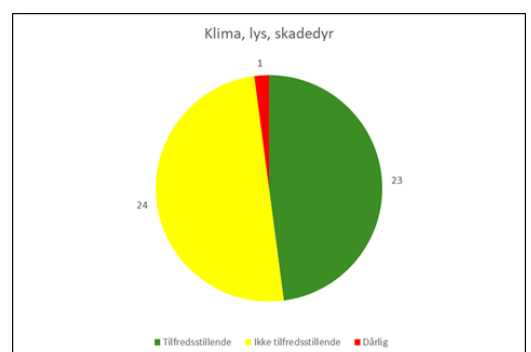
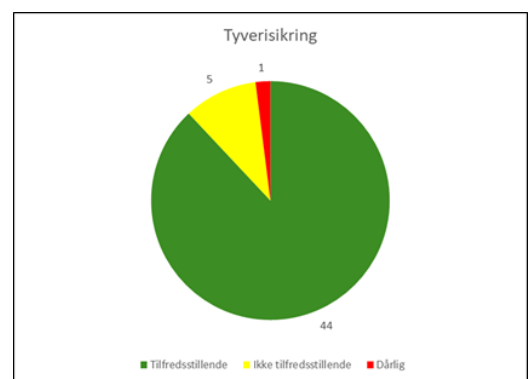
Den overordnede vurderingen på klima viser at halvparten av byggene er vurdert til ikke tilfredsstillende. For å kunne se nærmere på hvilke tiltak som må igangsettes, deles kategorien opp i tre deler.

Lys

Museet skal gjennomføre en kartlegging av lysforholdene i magasin og utstillingslokale. Per dags dato er det lysskjerming i de fleste magasin, og tidligere nevnte kartlegging av utstillingslokalene vil vise tilstanden og behov for tiltak. Kunstmuseet er allerede i gang med et rehabiliteringsprosjekt om lyssituasjonen i utstillingslokalet.

I gjennomgangen ser vi en for høy andel rom og bygg vurdert til ikke relevant. Det er viktig med presisering av parameterne ved neste gjennomgang, slik at vurderingene blir lik for alle avdelingene.

Museet vil på sikt erstatte alle halogenlys med LED.

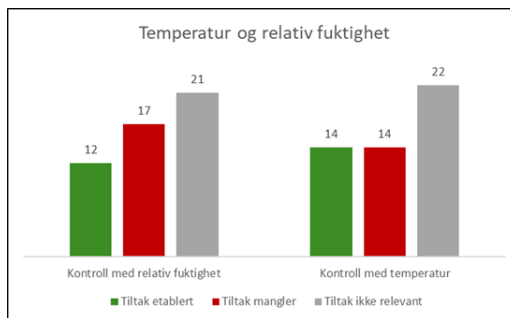

Temperatur og relativ fuktighet

Museets har i stor grad kontroll på temperatur og relativ fuktighet i magasinene, gjennom blant annet målinger og avfuktere. Det er ikke optimale forhold i alle magasinene, men det jobbes med å forbedre tilstanden. Igjen er det utstillingslokalene hvor museet har mindre kontroll, og kartleggingen vil være verktøyet for å identifisere behov og tiltak.

Igjen ser vi en for høy andel rom og bygg vurdert til ikke relevant, noe som må klareres i neste gjennomgang.

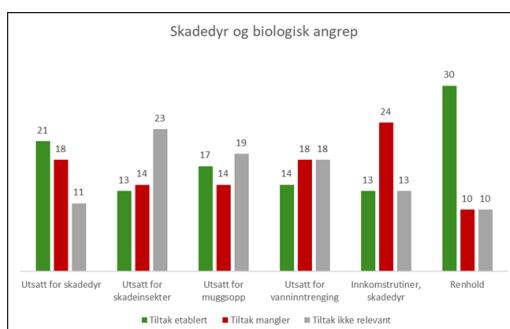
Museet har kjøpt inn logger for å få bedre oversikt over temperatur og relativ fuktighet, som er plassert i magasin eller utstillingslokaler der vi ikke har klimaregulering. Når resultatet fra disse avlesningene er klare, vil det kunne settes inn relevante tiltak.

Skadedyr og biologisk angrep

For det meste er det god kontroll på skadedyr- og insekter i magasinene, med rutiner for feller og oppfølgende tiltak. Når det gjelder utstillingslokaler i kulturhistoriske bygg, er det svært mangelfullt. Her igjen er det flere kulturhistoriske bygg som er vurdert til ikke relevant, som må korrigeres.

Det helhetlige magasinkartleggingsprosjektet i regi av fylket ga også en del indikasjoner på forbedringspotensial, spesielt i forhold til vanninntrenging, som blir tatt med i det videre arbeidet.

TILTAKSPLAN FOR SIKRINGSARBEIDET MMI

Tiltak

- Utvikle samlingsforvaltningshåndbok for MMI
- Opprette en gruppe som har ansvar for neste sikringsgjennomgang
- Rendyrke magasinrom og sikre disse.
- Etablere egnede mottakslokaler på hver avdeling.
- Etablere rutiner for forebyggende konservering av gjenstandene ved og etter mottak.
- Komprimere og forbedre nærmagasinene
- Gjennomføre målinger av relativ luftfuktighet, temperatur og lys ved alle magasiner, og føre klimalogg.
- Revidere rutiner for å sjekke tilstand på tyverisikring.
- Gjennomgå gjenstandsmassen i eksterne lager for mulig avhending og vurdere alternative lagringsmuligheter for de gjenstandene som bør bevaras bedre

Noen av disse tiltakene vil kreve investering når de blir spesifisert.

Tiltakene som krever investering

- Erstatte alle halogenlys med LED.
- Etablere forebyggende konserveringskasser for ulike typer gjenstander.

Vedlegg:

- «Fra uthus til magasin» rapport 2023

